

Izhaja, izvzemši pondeljek, vsak dan... Uredništvo: ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje...

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 stotink... Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (73 mm)...

PORAZ NASILJA

Ruski boljševiki kot voditelji komunistične internacionale so za enotno fronto, t. j. za skupni nastop vseh delavskih proletarskih strank proti kapitalizmu...

Po svetovni vojni so bile proletarske množice zapadne Evrope revolucionarno razpoložene. Boljševiki so ta zgodovinski moment hoteli izkoristiti za uprizoritev svetovne revolucije...

Isto velja tudi za njih gospodarsko politiko. Koncesije svetovnemu kapitalizmu v Rusiji, sodelovanje Rusije s kapitalističnimi državami pomeni odpreti ventil s paro prenapolnjenega kapitalističnega kotla...

Seveda ni ta izprememba taktike ruskih boljševikov, ta njih opust materialne propagande za nasilno svetovno revolucijo odvisen od njih volje. Razmere so dokazale, da se spor med kapitalizmom in komunizmom ne da rešiti s silo orožja...

Ali na kratko: oborožena borba med kapitalizmom in komunizmom je ostala neodločena. To vidijo in še bolj instinktivno čutijo pristaši obeh gospodarskih sistemov: meščanstvo začena palogoma odstopati od svojega nepopustljivega stališča...

Italija

Litovski poslanik v Rimu o problemu baltičskih držav in odnošajih napram Mali ententi

RIM, 22. Dopisnik »Tribune« je imel pogovor z litovskimi poslanikom v Rimu o stališču, ki ga mislijo zavzeti baltičske države na genovski konferenci...

Vodstvo fašistovske stranke protestira proti večeršnjemu sklepu zbornice RIM, 22. Vodstvo fašistovske stranke je sprejelo sprčo večeršnjega glasovanja v zbornici o Modiglianovi resoluciji...

Vodstvo fašistovske stranke protestira proti večeršnjemu sklepu zbornice RIM, 22. Vodstvo fašistovske stranke je sprejelo sprčo večeršnjega glasovanja v zbornici o Modiglianovi resoluciji...

nasproti komunizmu, proletariat pa se vedno bolj oddaljuje od revolucionarne misli. To so dejstva, s katerimi morajo seveda računati tudi ruski boljševiki...

Po svetovni vojni so bile proletarske množice zapadne Evrope revolucionarno razpoložene. Boljševiki so ta zgodovinski moment hoteli izkoristiti za uprizoritev svetovne revolucije...

Seveda je enotna fronta za sedaj še v načrtu. Treba bo premagati še mnogo ovir, predno se ona tudi uresniči. Res je sicer, da je težnja po skupnem delovanju v množicah samih ogromna...

Enotna fronta bo prinesla novo spomlad v proletarsko politiko, ona bo ublažila politično borbo sploh in politiki na obeh straneh bodo primorani treznejše in hladnokrvnejše presojati stvarni položaj politične borbe...

Enotna fronta bo prinesla nekaj več reda v današnje zmešane politične pojme in politične borbe, odkazala bo vsakomur svoje mesto in napravila politične borbe sploh bolj človeške...

Morda so vsa ta izvajanja nekoliko preveč optimistična, kar pa gotovo ne škoduje v današnjih obupnih razmerah.

so vrnili varnost nacionálnemu življenju. Vodstvo fašistovske stranke poudarja, da ni imelo 82 glasov protidržavnih elementov, ki so se zaklenili v Montecitorioju...

Predsednik benečanske fašistovske zveze izstopil iz vodstva stranke RIM, 22. Vodstvo fašistovske stranke je dobilo pismo od predsednika benečanske fašistovske zveze Petra Marsicha...

Hudi izgredi v Napoliju NAPOLI, 22. Stavka pristaniških delavcev je imela za posledico hude izgrede. Napadeno je bilo več stavljkovih delavcev in tudi več »krumirjev«...

Sklepi vodstva socialistične stranke MHLAN, 22. Te dni se je vršil sestanek vodstva socialistične stranke, na katerem je bila po dolgi razpravi sprejeta resolucija...

zadevni očitki so dvojni. Eni pravijo, da bi se parlamentarni skupini ne bilo smelo dovoliti, da se vmešava v reševanje vladne krize, da ne bo ovirala z glasovanjem proti delovanju vlade...

Drugi zepet pravijo, da je parlamentarna skupina objubila plemalo in pozivajo vodstvo, naj se ne ozira na sklepe kongresa. Tem odgovarja vodstvo, da niso mislili na nezmeselost trajnega podpiranja vlade...

Obojim pa odgovarja vodstvo, da se je poizkus parlamentarne skupine ponesrečil edinele v zmislu, da ni prišlo do sestave nove vlade; imel pa je ta uspeh, da je prisilil meščanske stranke na priznanje moralne in politične potrebe liberalne vlade...

Druga točka govori o tendencah v stranki in očita nekaterim poslancom in organizatorjem, da ne samo poizkušajo zanesti zopet razkol v stranko, temveč da izrabljajo svobodo misli in razpravljanja za propagando v listih in za dovoljevanje pogovorov...

Tretja točka govori o sporazumu med socialističnimi in poplarskimi organizacijami v Kremozni proti agrarskim in fašistovskim nasilstvom.

Vodstvo priznava, da ne more biti politično nevaren začasen sporazum med proletarskimi množicami, ki so enako trpinčene in ovirane v izvrševanju svojih najbolj elementarnih pravic...

Vodstvo poziva kremozni pokrajinski zvezo in tamošnji strankni osek, da posredujejo v svrhu ugotovitve posameznih odgovornosti in da pazite, da sodrugi ne sprejemajo obvez, ki niso v skladu s političnimi smernicami stranke.

Razpravljalo se je končno o drugih vprašanih manjše važnosti, med temi o pomoči Rusiji in o zopetnem sprejemu bivših članov v stranko. Glede prvega vprašanja ugotavlja vodstvo, da je edini tozadevni od svoje priznani odbor Centralni odbor za Rusijo s sedežem v Sampierdareni v Delavski zbornici...

Drugi komunistični kongres v Rimu RIM, 22. Večraj se je otvoril tu drugi kongres komunistične stranke. Predsedoval je poslanec Bellone. Kongres bo trajal najbrže le dva dni. Navzoči so odposlanci iz Nemčije in Francije...

Schanzerjeve izjave o vsotnem vprašanju in genovski konferenci RIM, 22. Zunanji minister Schanzer je izjavil, da bo Italija varovala na vzhodni konferenci svoje interese. Zahtevala bo svobodo za svoj gospodarski razvoj v Mali Aziji...

Jugoslavija Narodna skupščina. — Zakon o moratoriju stavljen z dnevnega reda. — Zakon o samoupravi BELGRAD, 22. Na večerajnji seji narodne skupščine je bil po končanem formalnostih stavljen z dnevnega reda zakon o odgoditvi trgovskih plačil v mozemstvu...

Medčanske države potrebujejo trgovino z Rusijo. In moje mnenje je, da se morajo tudi komunisti naučiti, kako se vodi trgovina. Čudno pa je, da se morajo učiti trgovati tudi predstavniki meščanskih držav.

dnevnevu redu predlagal, da se zakon o moratoriju stavi z dnevnega reda plenarne seje in da narodna skupščina preide v razpravo o zakonu splošne uprave, sreske in pokrajinske samouprave in razdelitve države v pokrajinske oblasti...

Prečitani so bili dalje predlogi socialnodemokratskega, jugoslovenskega in republikanskega kluba glede poziva bivšega vojnega ministra generala Žečeviča pred sodišče, da odgovarja radi rekrutacije v zimi leta 1921...

Sestanek v Ljubljani LJUBLJANA, 22. Večrajnja vest o sestanku ministrskih predsednikov in ministrov zunanjih del četvernega sporazuma v Ljubljani se potrjuje. Vlade četvernega sporazuma so se dogovorile, da se vrši ta sestanek dne 3., 4. in 5. aprila...

Zanella v Ljubljani LJUBLJANA, 22. Bivši predsednik reške vlade g. Rikardo Zanella je dospel v Ljubljano.

Konec albanske vstaje. — Proglas albanske vlade BELGRAD, 22. Belgrajske »Novosti« javljajo iz Krfca: »Albanske vladne čete so končno potolkle vstaje po vseh krajih...

General Kondić oproščen BELGRAD, 22. V petek in soboto se je pred velikim vojnim sodiščem v Belgradu vršila ponovna obravnava proti generalu Kondiću, ki je bil obtožen zaradi žrtvepolnega poraza timoške divizije leta 1915. Vojno sodišče je razsodilo, da generala Kondića za poraz ne zadene nobena krivda...

Patriarhija v Karlovcih neodvisna BELGRAD, 22. Ekumenski sinod je na svoji poslednji seji sklenil, da prizna ločitev patriarhije za Jugoslavijo v Karlovcih od Carigrada. Carigraski patriarh je proglasil, da je karloviška patriarhija samostojna, neodvisna in ravnopravna s carigrasko. Carigraska patriarhija pošlje prihodnjo nedeljo v Belgrad posebno odposlanstvo...

Rusija Lenin o konferenci v Genovi DUNAJ, 20. Agencija »Rosta« je priobčila govor, ki ga je imel Lenin na kongresu kovinarjev v Moskvi. Med drugim je Lenin izjavil: »Vedite, da zavzema sedaj vprašanje konferencie v Genovi prvo mesto med problemi mednarodne politike...

Francija Načrt o 18 mesečni presecajni službi pred zbornico. — Francija je, kar se tiče njene varnosti, tam, kjer je bila pred vojno PARIZ, 22. V zbornici je govoril general Castelnau, poročevalec komisije za vojsko. Nastopal je v prilog načrtu, kateri predvideva 18 mesečno presenčno vojaško službo. General je rekel med drugim: Sosedne in zavezne države se nahajajo v drugačnem položaju kakor Francija...

Anglija Nasilstva na Irskem CORK, 22. Nekaj oboroženih mož je ugrabilo v Corku večje število ugodnih oseb, pristašev prvorične vlade. Ne ve se, kam so jih peljali.

Amerika Ameriška nota o stroških zasedbe porenških pokrajin LONDON, 22. Agencija Reuter je dobila iz Newyorka vest, da je Hughes že odposlal noto za povrnitev ameriških stroškov za zasedbo porenških pokrajin. Nota je na-

Upam, da bom v Genovi Lloyd Georgeu lahko osebno rekel: Gospodje moj, vaš načrt, da nam naložite pogoje, nas nikakor ne preseneča! Vi ste možje kupčije in zato tudi hočete skleniti kako dobro kupčijo. Dobro. Toda tudi mi delamo kupčije in obstajajo že stotine naših pogodb in načrtov za pogodbe, ki dokazujejo, kako znamo tudi mi delati kupčije. Kadar razširjate v svojih listih vesti, da bi nas ustrašili, tedaj se mi nasmehujemo: to so metode afaristov, ki ponujajo zadnjo ceno in se delajo, kakor da bi odšli. Zoperstavili smo se že grožnjam topov; sleherni kmet in delavec ve, da se je bil proti državam, ki nas ogrožajo, in ve tudi, da te države niso zmogle.

Gospodje predstavniki meščanskih držav, vi tratite papir in obrabljate svoje radiotelegrafične stacije, da raznesete v svet vest, češ da hočete postaviti Rusijo na preizkušnjo. Videli bomo potem, kdo je tisti, ki stavlja na preizkušnjo. Mi smo že bili postavljeni na preizkušnjo ne na kvante, ne s tolarčki, temveč s kanonadami. Preizkušnjo smo premagali in znali se bomo postaviti tudi v bodoče. Rekel sem že, da upam, da bom v Genovi lahko osebno govoril z Lloydom Georgeom ter mu povedal, da ni na mestu, ako nas hočejo strahiti z ničurnostmi.

Lenin je nadaljeval: »Upam, da mi bo lezen, ki mi že nekaj mesecev zabranjuje, da bi direktno izvrševal politične posle, in mi ne dovoljuje, da bi vršil razne sovjetske funkcije, ne bo onemogočila potovanja v Genovo.

Rečunam, da bom v nekaj tednih zopet lahko prevzel svoje uradne posle. Toda, se bodo pa v tem kratkem času mogli zediniti oni trije ali štirje, ki so naznanili vesoljnemu svetu svoje načrte o Genovi? Drzmem se trditi, da oni sami ne vedo, ali se bodo dogovorili ali ne.

Lenin se je nato pečal z najnovejšim dnevnim poveljem Trockega. Rekel je, da ima Trocki popolnoma prav, ako zaključuje, da je treba dati razumeti slehernemu ruskemu vojaku, da pomeni odgovoditev genovske konferencie nevarnost vojne. »Vsak poskus, da bi se nam naložili pogoji kakor da smo premaganci, je neumen in ni vredno, da bi nanj odgovarjali.«

»Hočemo se obnašati kot možje kupčij. Zakasnitev konferencie ima lahko samo škodljive posledice. S svoje strani lahko rečemo, da že lahko ustavimo svoj umik na gospodarskem polju, ki smo ga zaprčeli.«

Lotvinci gradijo novo železnico RIGA, 21. Ravnateljstvo železnice Lotvinske pripravljajo gradnjo nove železniške črte Riga-Libau, katera bo tekla skozi polotvinskim ozemljem. S to črto se bo nadomestila stara črta, ki pelje deloma čez litovsko ozemlje.

Poljska Konferenca severnih držav VARŠAVA, 22. Poljska je sprejela predlog ruske vlade, po katerem naj se vrši sestanek vseh baltičskih držav, preden odidejo njihovi zastopniki v Genovo. Namen konferencie je, da se prizadete države popolnoma zedinijo glede svojih skupnih interesov. Konferenca se bodo udeležile sledeče države: Rusija, Poljska, Finska, Estonska, Lotvinska in Litovska.

Francija Načrt o 18 mesečni presecajni službi pred zbornico. — Francija je, kar se tiče njene varnosti, tam, kjer je bila pred vojno PARIZ, 22. V zbornici je govoril general Castelnau, poročevalec komisije za vojsko. Nastopal je v prilog načrtu, kateri predvideva 18 mesečno presenčno vojaško službo. General je rekel med drugim: Sosedne in zavezne države se nahajajo v drugačnem položaju kakor Francija...

slovljena na angleško, francosko in italijansko vlado. Njena natančna vsebina ni še znana.

Avstrija

Sporekanja za Burgenland končana. — Vlada razpisala volitve

DUNAJ, 22. Avstrijska vlada je razpisala državnozbornske volitve v Burgenlandu, ki se bodo vršile 21. maja. Pokrajine, ki so bile nedavno anektirane, bodo volile 9 poslancev v državni zbor.

Beda slovenskega dijaštva na Dunaju. DUNAJ, 21. Slovenski dijaki na Dunaju so poslali jugoslovskim listom ta-le poziv: Slovenska dijaška zadruga na Dunaju, kot gospodarsko društvo slovenskih visokošolcev, smatra za svojo dolžnost opozoriti javnost na bedno življenje svojih članov na Dunaju.

Švica

Gospodinske šole v Švici.

BERN, 20. V več krajih so bile ustanovljene šole za ženska dela. Znani so uspehi mednarodnih kongresov za domačo vzgojo v Freiburgu leta 1908 in v Gandu leta 1913.

Bolezen socialistične stranke

Proletarsko gibanje prestaja vsepovod kritične čase. Hudo gospodarsko propadanje v zvezi z brezposelnostjo stalno slabši razne proletarske strokovne organizacije, ki so eden glavnih temeljev uspešnemu političnemu delovanju proletarskih voditeljev.

Negotovost v taktiki in v smotrih, t. j. glavna bolezen današnje socialistične politike. Res je, da zamore gospodarska kriza, ki je udarila zlasti proletariata, začasno oslabilo nekoliko samozavest množic, oslabilo gospodarske ustanove proletarskih strank, oslabilo sindikalno gibanje, toda gospodarska kriza ne bi smela v toliko vplivati na politično delovanje proletarskih strank, če ne bi novi časi, ki so nastali po vojni, zmedli proletarske voditelje, da nekako tavajo in se počutijo negotove v sedanjih doli.

Ko je šlo z boljševidnostjo se navzgor, je bilo v tem oziru bolje. Vsaj tiste stranke, ki so se izrekle za Tretjo internacionalo, so imele kratek a točen program in točno predpisano taktiko. Vkljub temu, da so bile komunistične stranke že splošno mahnjene po številu, so bile vendar pomembne vsled svojega preciznega programa in svoje smotrene taktike.

Vse to bi bilo prav, da niso ruski boljševiki napravili usodno napako, ker so zidali z gotovostjo na izbruh svetovne revolucije, ki je izostala. Drugič so bili ruski boljševiki tudi vsled notranjih razmer v Rusiji prisiljeni popustiti v načelnih vprašanjih in s tem so zadali ugledu komunizma hud udarec. Komunistične stranke so polagoma izgubljale tla, oportunistem ruskega boljševizma in nasprotovanje fanatičnih neproznih komunističnih dogmatikov je privedlo najprej do cepitve socialističnih strank v Evropi, toda ta cepitev se je nadaljevala v odcpljenih skrajnih strankah samih.

Iz tega stališča nam je promatrati tudi gibanje socialističnih strank in struj v njih v Italiji. Ob času, ko so stale komunistične akcije še visoko, dasi se je tedaj že začelo padanje boljševiške moči, je izvedla komunistična struja v stranki odcepitev. Ta odcepitev je bila posledica večnih nesporazumljen med posameznimi predstavniki stranke, slemposmjenja, lovljenja, za frazami, demagogije. Iz tega kaosa pa se je izčitalo ne nekaj oseb, ki so vedele, kaj hočejo, in te osebe so bile v obeh skrajnih strankah, t. j. v obeh manjšinah v stranki. In v Livornu ni mogla vsa zgovornost edinjaša, vsi Serratijevi napori niso mogli preprečiti ločenja komunistične nepopustljive struje, ki je sledila ukazu iz Moskve.

Toda v stranki so ostali izraziti predstavniki reformistične struje, ki so se trudi

pidno narasle, kar je razvidno iz tega, da se stala hrana v menzi v početku šolskega leta 1921—22 70 a. K. dnevno, a danes 450 a. K. in se nam s 15. marcem objublja 500 a. K. Vsakemu pa je znano, da je hrana v menzi nezadostna. Rajoniran hleb kruha stane 544 a. K., da o drugem ne govorimo. Slično je s stanovanjem. Srečen dobičnik, ki ima stanovanje že od lanske leta in plačuje 3—5000 a. K., ali gorje onemu, ki ga je moral letos najeti, 10—16000 a. K. V kratkem času pa se stanarina povisa za 300%. Ali to še ni vse! Kolegčina in taksé se po sklepu senata z letnim semestrom povisajo za 500% to je, povprečno 50—60.000 a. K. na semester bo samo šolnina brez izpitnih taks, ki bodo dosegle skoro isto višino. — Pred ogromnimi številkami in neznosnimi razmerami stoji naše dunajsko dijaštvo in išče izhoda. Kam? V Prago? Domov? Pač! Nekaj jih je že odšlo domov v sredi semestra, nekateri mislijo na Poljsko. Posredovanje pri jugoslov. zastopstvih na Dunaju ni imelo doslej nikakega uspeha. Slovenska dijaška zadruga žalibog ne more ublažiti bede ker se sama opira na beraško palico. Ako ne pride pomoč v doglednem času, bo moralo gotovo dve tretjini tukajšnjih visokošolcev zapustiti Dunaj, ki ostane odprl le ljubljencem »Fortune«.

Eden glavnih vzrokov tega obupnega stanja, ki more postati usodopolno za ves naš narod v Julijski Krajini, tvorijo prežalostne gnotne razmere naših dijakov na visokih šolah, katerim se pridružujejo še stotine srednješolskega dijaštva tu in v Jugoslaviji. »Dijaško podporno društvo« v Trstu in v Idriji se trudi na vso moč, da bi odpomoglo temu, a naloga je vse preogromna, prezapletena, da bi jo moglo zadovoljivo reševati s picliimi sredstvi, s katerimi razpolaga. Edini izhod je čim hitrejša in popolnejša udeležitev zamiski, ki je o njej akad. fer. dr. »Balkan« v Trstu sprožilo anketo.

Potrebno urejene gospodarske organizacije, v kateri naj bi bilo centralizirano vse podpornišvo dijaštva, je že »Balkan« sam tako globoko in izčrpno utemeljil, da ga ni, ki bi podvomilo o nji. Zato sem mnenja, da gre pri tej anketi le za praktične navsvete, kako urediti ta dalekosežni in nad vse važni program »Balkanecv«, ne pa za lamentacije, ki so v tem trenutku, ko je treba zavibati rokave in pograbititi za delo, prej škodljive ko koristne.

Strinjam se s predlogom, da bodi »Dijaška matica« (ali ni bolje »zadruga«, ki izraža določnejše delokrog gospodarske organizacije ko »matica«, ki pomeni bolj »kulturno smer?») centrala vsega našega podpornišva. Vir stalnih dohodkov naj bi tvorile predvsem:

- 1. naše banke in podružnice bank na tem ozemlju;
- 2. Zadrzne zveze, posojilnice in hranilnice po deželi, gospodarske in konsumne zadruge itd., ki bi se morale vse, prav vse odzivati pozivu v razmerju z razpoložljivim kapitalom, ki ga imajo;
- 3. mesečna darila podpornih članov ne-dijakov. Izredne dohodke bi tvorili prispevki prireditvev raznih društev, korporacij itd., ki bi vsaj enkrat na leto priredile predstavo ali veselico v korist »Dijaške matic«. Dolžnost dijaštva bi bila, da z vsemi močmi pri teh društvi sodeluje. Nadalje bi o počitnicah vsak podpiranec moral v lastnem kraju in okolici z nabiralno polo »Dijaške matic« pobirati darove za D. M. — V slučaju, ko bi se katerikoli slov. gospodarski zavod iz brezbriznosti ne hotel odzvati dijaškemu pozivu, naj »Matica« poseže po radikalnem sredstvu javnega ožigosanja itd.

»Dijaška matica« bi morala, ako naj doseže svoj namen, podpirati le one dijake, ki študirajo v Italiji. Izjemoma in samo od slučajne do slučajne, bi se mogli podpirati onaj dijaki, ki bi bili radi študija prisiljeni podati se v inozemstvo. Očitočno sem pa proti predlogu g. posl. Šteka, ki svetuje, naj bi se podpore dajale le v obliki brezobrestnih posojil. Na prvi pogled je stvar simpatična tudi dijaku, ko le s težavo prosi podpore, ki diši bolj po miloščini. Toda če pomislimo, da imamo nad tretjino vsega dijaštva, ki bi od doma ne mogla prejemanj niti vinarja, k večjemu obleko in obuvalo, in da je ta tretjina največjih izmed revnih po navadi najbolj vzorna in vestna, zadobi predlog vse drugačno lice. Vzemimo konkretne slučaj: N. N. gre na univerzo (v Italijo seveda) in porabi mesečno najmanj 500 lir, v desetih mesecih 5000 lir, v starih letih 20.000. Te je prejel od »Matic« kot brezobrestno posojilo in stoji, revež še vedno po dokončanem študiju z dolgom 20.000 lir na cesti in išče službe kjerkoli z začetno plačo povprečno 600 - 700 lir ali pa še manj. Kdaj in kako bo vrnil? Da bi pa »Matica« dajala brezobrestna posojila dijakom, katerih starši posedujejo premoženje itd., a ne morejo iz raznih vzrokov izstidirati svojih sinov, je umevno. A tu bi morale biti garancije čisto določne!

Dr. Alojzij Res.

Dijaška Matica

(Anketa o dijaškem vprašanju.)

Nacrtno o ustanovitvi »Dijaške matic«, ki ga je »Balkan« predložil vsaj naši javnosti s tako resnostjo in odločnostjo, je razveselil vse one sloje našega naroda, ki z moretvo skrbjo zasledujejo stanje našega dijaštva po sklenjenem premturju. Že četrto leto tava množica naših dijakov po tujni, razkrojljena, prepuščena sama sebi in ena sama misel jo vzdržuje na površju: končati študije za vsako ceno, kjerkoli, kakorkoli. Nimamo več pregleda naših vrst, nimamo več onih silnih kulturnih organizacij visokošolskega dijaštva, iz katerih (in le iz teh) so prišli med narod njega najboljši kulturni in politični delavci, mozeje načel in dela.

Eden glavnih vzrokov tega obupnega stanja, ki more postati usodopolno za ves naš narod v Julijski Krajini, tvorijo prežalostne gnotne razmere naših dijakov na visokih šolah, katerim se pridružujejo še stotine srednješolskega dijaštva tu in v Jugoslaviji. »Dijaško podporno društvo« v Trstu in v Idriji se trudi na vso moč, da bi odpomoglo temu, a naloga je vse preogromna, prezapletena, da bi jo moglo zadovoljivo reševati s picliimi sredstvi, s katerimi razpolaga. Edini izhod je čim hitrejša in popolnejša udeležitev zamiski, ki je o njej akad. fer. dr. »Balkan« v Trstu sprožilo anketo.

Potrebno urejene gospodarske organizacije, v kateri naj bi bilo centralizirano vse podpornišvo dijaštva, je že »Balkan« sam tako globoko in izčrpno utemeljil, da ga ni, ki bi podvomilo o nji. Zato sem mnenja, da gre pri tej anketi le za praktične navsvete, kako urediti ta dalekosežni in nad vse važni program »Balkanecv«, ne pa za lamentacije, ki so v tem trenutku, ko je treba zavibati rokave in pograbititi za delo, prej škodljive ko koristne.

Strinjam se s predlogom, da bodi »Dijaška matica« (ali ni bolje »zadruga«, ki izraža določnejše delokrog gospodarske organizacije ko »matica«, ki pomeni bolj »kulturno smer?») centrala vsega našega podpornišva. Vir stalnih dohodkov naj bi tvorile predvsem:

- 1. naše banke in podružnice bank na tem ozemlju;
- 2. Zadrzne zveze, posojilnice in hranilnice po deželi, gospodarske in konsumne zadruge itd., ki bi se morale vse, prav vse odzivati pozivu v razmerju z razpoložljivim kapitalom, ki ga imajo;
- 3. mesečna darila podpornih članov ne-dijakov. Izredne dohodke bi tvorili prispevki prireditvev raznih društev, korporacij itd., ki bi vsaj enkrat na leto priredile predstavo ali veselico v korist »Dijaške matic«. Dolžnost dijaštva bi bila, da z vsemi močmi pri teh društvi sodeluje. Nadalje bi o počitnicah vsak podpiranec moral v lastnem kraju in okolici z nabiralno polo »Dijaške matic« pobirati darove za D. M. — V slučaju, ko bi se katerikoli slov. gospodarski zavod iz brezbriznosti ne hotel odzvati dijaškemu pozivu, naj »Matica« poseže po radikalnem sredstvu javnega ožigosanja itd.

»Dijaška matica« bi morala, ako naj doseže svoj namen, podpirati le one dijake, ki študirajo v Italiji. Izjemoma in samo od slučajne do slučajne, bi se mogli podpirati onaj dijaki, ki bi bili radi študija prisiljeni podati se v inozemstvo.

Očitočno sem pa proti predlogu g. posl. Šteka, ki svetuje, naj bi se podpore dajale le v obliki brezobrestnih posojil. Na prvi pogled je stvar simpatična tudi dijaku, ko le s težavo prosi podpore, ki diši bolj po miloščini. Toda če pomislimo, da imamo nad tretjino vsega dijaštva, ki bi od doma ne mogla prejemanj niti vinarja, k večjemu obleko in obuvalo, in da je ta tretjina največjih izmed revnih po navadi najbolj vzorna in vestna, zadobi predlog vse drugačno lice. Vzemimo konkretne slučaj: N. N. gre na univerzo (v Italijo seveda) in porabi mesečno najmanj 500 lir, v desetih mesecih 5000 lir, v starih letih 20.000. Te je prejel od »Matic« kot brezobrestno posojilo in stoji, revež še vedno po dokončanem študiju z dolgom 20.000 lir na cesti in išče službe kjerkoli z začetno plačo povprečno 600 - 700 lir ali pa še manj. Kdaj in kako bo vrnil? Da bi pa »Matica« dajala brezobrestna posojila dijakom, katerih starši posedujejo premoženje itd., a ne morejo iz raznih vzrokov izstidirati svojih sinov, je umevno. A tu bi morale biti garancije čisto določne!

K sklepu bi še predlagal, naj »Balkan« skliče o Veliki noči sestanek delegatov vseh naših dijaških organizacij v Trst ali Gorico, povabi naše poslance in zastopnike gospodarskih zavodov, da se vsa akcija postavi na realna tla in brez odloga — udejevsti. Kajti vsako odlaganje ali cinaenje v tem pogledu bi pomenilo zločin nad našim ljudstvom.

Dr. Alojzij Res.

Slovinci smo zelo skromni. Kadar se kako društvo obrača na nas s prošnjo za nasvet ali sodelovanje, s mislimo vsak pri sebi: brez mene bodo tudi opravili. Vse drugače smo pa, kadar gre za kritiko. Za kritiko se čuti vsak ne le s sposobnega, ampak tudi poklicanega.

Dne 26. m. m. je pričobilo akad. fer. društvo »Balkan« v »Edinosti« članek o ustanovitvi »Dijaške Matic«. Ter pozvalo interese, naj se izjavi v tej velevažni zadevi, ki je največjega pomena ne le za naše dijaštvo, marveč za ves narod. »Edinost« je izjavila, da pričobit vsak dopis, ki se tiče ustanovitve »Dijaške Matic«. Mislim, sem sli tedaj, da je »Edinost« preveč objubila, da bo teh dopisov toliko, da »Edinost« ne bo mogla vsi pričobiti. Iz svoje dosedanje prakse vam namreč, da je interesentov na tem vprašanju zelo mno-

ga, in mislim tudi, da nikakor ne pretiravam, ako rečem, da je vsaj toliko nezadovoljstev, ki kritizirajo na vse pretege delovanje dosedanjih dijaških podpornih društev. Toda izmed vseh teh interesentov so se oglasili do sedaj v »Edinosti« le trije. Drugi so se postavili na komodno stališče: bodo že opravili tudi brez mene. Ko bo pa stvar zaključena in izvršena, se bodo oglasile kritike. Vse kavarne, vse gostilne je bodo polne.

Akad. fer. društvo »Balkan« čaka nasvetov merodajnih faktorjev in bo tudi še lahko čakalo. Medtem pa naši dijaki stradajo in se obupno ozirajo po pomoči. — Zato si dovoljujem tudi jaz podati svoj skromni nasvet: »Balkan« naj nikakor ne čaka več; skrajni čas je že, da se to vprašanje definitivno reši. Pravila so sestavljena, naj se dajo strokovnjakom v pregled in naj se predlože oblastvom, da pridemo končno vendar enkrat do cilja, do svoje »Dijaške Matic«.

Konečno se obračam do slovenskega ženstva, ki je vedno znalo ceniti vsak povdvig mladine, da se z vso ljubiznostjo in priznajo vztrajnostjo oklene porajajoče se »Dijaške Matic« ter št gladi težavno pot v življenje s tem, da zbira prispevke zanjo. Dijaško podporno društvo v Trstu, katerega posle prevzema v kratkem »Dijaška Matica«, ima zalogo blokov za nabiranje prispevkov. Bloki se naročajo lahko tudi pri »Edinosti«. — Apeliramo na vse naše žene in dekleta, da si čimprej nabavijo bloke ter pri vsaki priliki nabirajo za našo »Dijaško Matic«. Naj si to šteje vsaka v svojo narodno dolžnost. Glavna, najsvetejša naloga slovenske žene bodi: skrb za mladino! Dana nam je prilika pokazati, da razumemo svoje naloge, da vemo, kaj hočemo! Na delo torej, vse, brez izjeme. Naj ne bo med nami nobene, ki bi si mislila: »bodo opravili tudi brez mene!«.

Slovanstvo po vojni

V reviji »Nové Cechy« se bavi dr. Cervenka s položajem Slovanov po svetovni vojni. Med 27 evropskimi državami smo imeli 4 slovenskih (Rusijo, Srbijo, Črnogoro in Bolgarijo), 7 germanskih, 8 romanskih, 1 s slovensko večinjo pod germanskim vladanjem (Avstrijo), 3 germansko-romanske in 4 države drugih narodnosti. V slovenskih državah je živelo 79,6% vseh evropskih Slovanov, 7,3% jih je živelo v germanskih, romanskih in drugorodnih državah, 13,1% pa na ozemlju avstrijske monarhije. V primeru s temi številkami so bili Germani dosti na boljšem, ko smo imeli le 1,8% svojega prebivalstva v tujih državah.

Tu niso všeti v Rusiji bivajoči Nemci, ki so uživali skoro popolno svobodo. Se ugodnejše je bil v tem oziru položaj romanskih držav. Le dva večja evropska naroda — Čehoslovaci in Poljaki — nista imela lastnih držav. Od Jugoslovenov sta bila 2/3 pod avstrijskim vladanjem. Svetovna vojna je prinesla z ozirom na slovenska ozemlja posebno temeljite spremembe. Tu je nastala združena Jugoslavija in dve novi slovenski državi, Čehoslovačija in Poljska. Na drugi strani pa se je vojna zaključila v škodo Bolgarske in Rusije. Glavna izguba Germanov leži v tem, da se je morala Avstrija omejiti na popaške dežele, medtem ko je Nemčija izgubila le desetino svojega prebivalstva.

Slovenske države imajo sedaj za 20 milijonov več prebivalcev, kakor pred vojno, njihova zemeljska površina se je skrčila za 223.000 kvadratnih kilometrov. Tudi Germani so izgubili v svetovni vojni, medtem ko so Romani z njo pridobili. V slovenskih državah biva danes 96 odstotkov vseh Slovanov, torej za 2,5 milijonov več kakor pred vojno. Ostalih 5,5 milijonov pa se nahaja v zelo kritičnem položaju. Več kot polovica Slovanov, ki so živeli pred vojno pod tujim gospodstvom, je še danes neosvobodjenih. 86,5% Germanov živi v lastnih državah. Občutno se je zvišalo število Slovanov v romanskih državah, v Italiji in Rumuniji. Po prebivalstvu so torej Slovani pridobili, vendar ni vojna niti od daleč izpolnila njihovih nad. Izgube Bolgarije in negotovost Rusije in vrsta nerešenih obmejnih vprašanj, to vse moramo šteti med izgube slovenske bilance.

Čehoslovakov živi v svoji narodni državi 92 odstotkov, Poljakov 87 in Jugoslovenov 93. 105.000 Slovincjev je ostalo v nemški državi. Avtor meni, da bi bilo prenašnjeno govoriti o bodočnosti Slovanov, dokler se ne razjasni položaj v Rusiji.

Dnevne vesti

Smrtna kosa. V torek 21. t. m. je preminil pri Sv. Mariji Magd. Spodnji po dolgi mučni bolezni Andrej Furlani, po dom. Bafon, v 84. letu svoje starosti. Bil je vedno naš človek in le na smrtni postelji se je spomnil v svoji poslednji volji naša šentjakobske šole. Družnina Matije Severja iz Rocola in Alojzija Debelisa s Kolonkova našo sožalje.

Osobnišči med Italijo in Jugoslavijo ter reika zlasti Bruno Astori, glavni urednik »Ere Nuova«... Njegov tozadevna potocila, ki jih objavljata tukašnja »Ere Nuova« in italijanski »Il Resto del Carlino«, so zelo poučna, ker črpa vsa obvestila neposredno iz jugoslovnskih uradnih krogov. Preč kratkim je na kratko orisal položaj jugoslovnske trgovske mornarice, Jugoslovnska mornarica šteje 133 večjih in manjših parnikov s skupno težino 200.000 ton. Jedro jugoslovnske trgovske mornarice tvorijo parniki, ki jih je Jugoslavija dobila na podlagi sporazuma med Bertolinijem in Trumbićem, ki je bil sklenjen v Londonu dne 7. septembra 1920 in s katerim se je razdelilo ladijejve bivše Avstrije med Italijo in Jugoslavijo. To je bil začetek jugoslovnske mornarice. V zadnjem času so se jugoslovnska paroplovna društva strnila v enotno združenje. V kratkem se bo vzpostavila zveza med jugoslovnskimimi pristanišči ter bližnjim vzhodom in Ameriki.

Zelo važne in zanimive so izjave jugoslovnskih vladnih krogov o odnosjih med Italijo in Jugoslavijo z ozirom na reške dogodke. G. Astori je govoril o tem vprašanju s pravosodnim ministrom Markovićem in z ministrom za zunanje zadeve Ninčićem. Iz teh razgovorov je razvidno, da smatrajo jugoslovnski uradni krogi popolno izvršitev rapalske pogodbe za neobhodni predpogoj prijateljskega zblizanja med obema jadranskima državama. O dosedanjih neizpolnitvi rapalske pogodbe je rekel minister Ninčić: »Mislim, da je to neizpolnjevanje ustvarilo ozračje nezaupanja, a zadnji dogodki na Reki so napravili v deželi zelo mučen vtis in povzročili nekako vznemirjenje. Kljub temu ni bilo nikakih neprijetnih posledic, ker se naše narodne strankarske organizacije držijo našega sveta, naj se ne pečajo z zunanjo politiko, katero mora voditi edino le odgovorna vlada. To so pri nas izpoznali vsi — in to naglašam z zaresčenjem — ker so izpoznali vsi, da stranke često lahko napravijo grozne neumnosti ter da samo zavedajo vladi in stavijo njeno delo na sum, s tem da se spuščajo na polje zunanje politike, ne da bi imele na razpolago zadostnih elementov za presojanje položaja.« Glede trgovske pogodbe med Italijo in Jugoslavijo je rekel Ninčić, da se bo gotovo lažje sklenila, pod izvršitvi rapalske pogodbe, ko se razprši sedanje nezaupanje. Obe državi sta v mnogem navezani ena na drugo in se medsebojno izpolnjujeta. O malem sporazumu je rekel, da hoče korakati ob strani Italije in ostati z njo v tesnih stitih. Italija ima po njegovem mnenju interes podpirati mali sporazum pri izvrševanju njegove vloge. Bolgarska ne bo pristopila k malemu sporazumu. Minister Ninčić je priznal, da je razmerje Jugoslavije napram Rusiji nekoliko drugačne narave kot razmerje drugih držav malega sporazuma. Povezan Van pa — je naglasil minister Ninčić — da nisimo proti Rusiji, dasi ni sovjetska vladavina prav nič demokratska. Vse zadeve med Jugoslavijo in Italijo se dajo po menju g. Ninčića rešiti še pred sestankom genevske konference. Jugoslovnski poslanik v Rimu ima vsa potrebna navodila. To pa se da doseči le pod pogojem, da se izvrši rapalska pogodba. Na vprašanje g. Astorija, kaj si misli pod izvršitvijo pogodbe, je minister Ninčić odgovoril, da je treba razumeti pod tem izrazitvev III. cone v Dalmaciji in izpraznitvev luke Baroš. — Minister Ninčić je prošil — pravi g. Astori — naj bi se njegove besede o Barosu ne pričelile javnosti. G. Astori jih je kljub temu poslal svojemur listu. Mi mislimo, da je storil popolnoma prav. Prepričani smo namreč, da je plašč tajinstvenosti, ki še vedno zakriva rapalsko pogodbo, odnosajem med Italijo in Jugoslavijo že veliko škodil. Da je bila javnost na eni in na drugi strani o pravem času poučena, bi se bilo nasprotje med Italijo in Jugoslavijo najbrže že davno razprсило, imeli bi že trgovsko pogodbo in gotovo bi ne bilo prišlo do nedavnih reških dogodkov, s katerimi so neodgovorni elementi položaj še bolj pokvarili.

Resnica za vsako cenol! Rimski list »Il Paese«, ki je Nittijevu glasilo, je objavil pod gornjim naslovom članek o tržaški gospodarski krizi. Izvajanja v članku dokazujejo, da nismo osamljeni v naših nazorih o načinu reševanja tržaške gospodarske krize — govorili smo o tem vprašanju ponovno in zadnjič v večerajšnji številki naše lista — in zato posnemamo važnejše odstavke iz rimskega lista, da se nam ne bo morda očitalo kako načelno sovraštvo nasproti vsemu, kar je italijansko. List piše o pogovoru ministra za trgovsko mornarico z urednikom lista »Epoca«, kateremu je obrazložil obupno stanje tržaškega pristanišča in ladjedelnice. Pomorsko in trgovsko delovanje Trsta je pospeševalo dejstvo, da je bila tržaška luka naravno, gospodarska in... politično izhodišče bivšega avstrijskega ozadja. List pravi nadalje, da je Trst plačal svojo spojitev z materjo domovino z gospodarskim polomom, poudarja pa, da bi se bilo to moralo preprečiti s pravilno politiko in upravo. »Pomagati bi se bilo dalo in se še da. Mnogo lahko pomaga modrost ministra trgovske mornarice, predvsem pa mora poskrbeti za to njegov kolega minister vnajnih stvari. Treba je povedati jasno in glasno, da je za nas politika zaupnega prijateljstva z balkanskimi državami, z državami naslednicami bivše Avstrije dolžnost mednarodne pravičnosti in razen tega je tudi življenska potreba za Trst in za ubogo Reko. Se-le tedaj, ko bomo lahko potom obnovljene politične simpatije lahko privabili blago iz jadranskega ozadja v Trst in na Reko, homo približal« krize teh dveh pristanišč naravni rešitvi. Vse drugo so — kvante! Iz tega sledi — govori še vedno rimski list — da oni, ki izvršujejo in nasvetujejo politiko nezaupanja in zbadanja nasproti narodom na evropskem vzhodu, povzročajo škodo Italiji in da so najhujši sovražniki Trsta in Reke. Nesreča pri tem pa je ta, da so to ravno oni, ki se ponašajo z italijansko zaščito nad obema mestoma: gotovi pretresni objekti bi znali zadušiti ljubico in jo narediti za žrtev nesrečne ljubeznosti. Toda italijanska vlada ima veliko odgovornost in ne sme dovoliti, da se ti dve mesti žrtvujeta zgovorni spekulaciji gotovih »pretiranjih patriotov«. Odgovorna je tudi buržoazija teh dveh mest, ki pozna in govori potajno in teh očitnih resnicah, toda iz strahopetnosti in zaradi svojih spekulacij filh ne priznava v javnost, kjer izražata večkrat ravno nasprotna mnenja, o katerih napačnosti je

popolnoma prepičana. Zdi se nemogoče, da more manjati pogum, da povedo resnico ljudem, ki so imeli pogum, da vojujejo vojno!

Zmenjava avstro-ogrskih bankovcev. Politično društvo »Edinost« je vložilo na generalnem civilnem komisariatu protest proti temu, da se je bil prvotno določil za naknadno izmenjavo avstro-ogrskih bankovcev tako kratek rok. Včeraj je prejel društvo odgovor, ki pravi, da je gen. civ. kom. odstopil zadevo radi nadaljnega postopanja Osrednjemu uradu za nove pokrajine v Rimu. Dalje pravi odgovor: »Obnem daja g. c. komisariat društvu na znanje, da je že pred časom opozoril osrednjo vlado na potrebnost in nujnost ukrepov, ki jih društvo zahteva. Uspehi napravljenih korakov se bodo objavili potom tiska, kakor hitro dosepejo semkaj potrebna navodila.«

Med tem je bil rok za predložitev avstro-ogrskih bankovcev podaljšan do 25. t. m. Prizadete opozarjamo vnovič na to podaljšanje.

Našim društvom! Opozarjamo vsa naša dobrotelja, kulturna in druga društva na članek v »Edinosti« pretelke nedelje pod naslovom »Naš narodni davke« ter jih pozivamo, da si čimprej naroče nabiralne bloke, ki jih je založilo Slovensko društvo. Bloki so zelo primernejše vsebujejo pobotnice po 5, 2, 1 liru in 50 stotink, ali pa samo enotne vrednosti, t. j. samo po 5, 2 liri itd. Vsak blok sestoji iz toliko pobotnic, da predstavlja skupno vrednost 100 lir. Bloki so vporabni za vsako zbirko, kakor tudi za pobiranje članarine, za vstopnice pri prireditvah itd. Treba je le pobotnice spremeniš s primernim pečatom, da se razločujejo od drugih. Bloki stanejo po 5 lir in je ves izkupiček namenjen CMD. Zato upamo, da si bodo naša društva štetla v dolžnost, da jih naročijo. Dobé se pri »Edinosti« v Trstu, ulica S. Francesco št. 20, toda le proti pooblastilu dotičnega društva. Nabava blokov je vsakemu društvu le v korist, ker mu je na ta način omogočena kontrola nad nabirali.

Ustanovitev delavske zveze. V nedeljo se je vršil v veliki dvorani delavske zbornice shod za ustanovitev delavske zveze v Trstu. Delavstvo vseh strank je sprevidelo, da mora v današnjem obupnem položaju vsak nekoliko popustiti v svoji politični napetosti za skupen dobrobit in za končni uspeh. To stališče je predvladovalo tudi na nedeljskem shodu.

Predsednik Barlacchi je pozdravil navzoče v kratkih besedah ter se jim zahvalil, da so se tako množestveno odzvali vabilu. Nato je povzel besedo tajnik železničarjev Bottai, ki je v daljših besedah dokazoval potrebo združitve delavcev vseh političnih naziranj v enotno fronto. Podarjal je, da ima ustanovitev delavske zveze namen bojevati se proti kapitalistični ofenzivi, ki grozi izgrtati delavstvu sadove dolgotrajnih borb. Govornik je zaključil z željo, da bi zveza izpolnila vse upe, ki si jih delavstvo pričakuje od nje. Nato je nastopil kot drugi govornik tajnik delavske zbornice Cavarocchi, ki je med drugim tudi opozarjal na veliko brezposelnost v vsej državi ter predložil končno resolucijo, ki je pa bila po daljši debati na predlog Bottajev odklonjena. Nasprotno pa je shod na predlog predsednika enoglasno sprejel sledečo resolucijo: Zastopniki delavskih organizacij se zavejajo, da je združitve delavskih sil v boju proti kapitalizmu glavni predpogoj za osvoboditev delavstva. Ta združitve postaja tem bolj nujna, ko oborožuje kapitalizem svoje čete, ki nastakujejo z največjo srditostjo delavske organizacije in tržejo s tem delavstvu iz rok edino orožje za lastno obrambo. Ti razlogi so dovedli delavske organizacije, da bodo postavile delavsko zvezo nasproti združenim reakcionarnim silam, ki se bo borila za vzpostavitev javne svobode in splošnega prava in delovala za ohranitev uspehov, ki si jih je delavstvo izvojevalo v ekonomskem kakor tudi moralnem oziru. Predvsem bo zveza delovala za takojšnjo vzpostavitev politične in sindikalne svobode, nedotakljivost osebnega delavnika in za obrambo pravic, ki jih je delavstvo doseglo v splošnem na ekonomskem in moralnem polju.

Splošni kazipot (Guida Generale) za Trst, Juljsko Krajino, Reko in Zader je izšel v svojem 24. letniku. Je to lepa, bogata in zelo priročna knjiga, ki vsebuje vse najvažnejše podatke o upravnem, gospodarskem in kulturnem ustroju Trsta, Juljske Krajine, Reke in Zadra, kakor tudi druga v praktičnem življenju koristna in potrebna navodila. Kazipot ima 1500 strani četrtinskega formata. Letošnji kazipot je v marsikaterem oziru popravil in izpopolnil. Tako vsebuje letošnja izdaja popoln seznam tržaških ulic, meje posameznih mestnih okrajev, meje župnij itd. Tudi seznam imen je popolnejši kot lani, ravno tako rubrika »Ulice in hiše v Trstu«, v kateri je treba naglasiti tudi to novost, da so pri hišah navedene številke telefonov. Ta dodatek je zelo koristen, ker s pomočjo telefonske številke lahko takoj in brez težave najdemo telefon, ki je najbližji našemu stanovanju; dalje lahko zvrno številko telefona kake osebe, tudi če se ne spominjamo več njenega imena, samo če nam je znana ulica, v kateri staneje. Drugi del knjige, ki vsebuje podatke o Juljski Krajini, Zadru in Reki, je tudi precej boljši kot lani. Ob uvodu vsebuje letošnji »Kazipot« daljšo razpravo o »Tržaškem semnju vzorcev«. Knjiga je izšla v zalobli »Vitipoti, Wilhelm in C., Trst, ulica Rossini 12, in je brez dvoma najboljše in tudi edino delo te vrste na tržaškem knjižnem trgu. Tisk je preskrbelo društvo »La Editoriale Libreraria« (prej Hermannstorfer), a hitno vezavo pa »Tržaška zadruga knjigovozev« (Cooperativa Triestina fra Legatori di Libri). Cena je L. 50.

Neverjetno! Prefeši smo; v predmestjih in v bližnji okolici ni več nikake varnosti pred tatovi. V pomanjkanju drugega grede ti lopovi po noči na vrta in kraje vse, kar jim pride pod roko. Zelenjava, od katere more ta le malo izkupiti, je v vedni nevarnosti. Posebno pilko pa imajo ti nepostenjakoviči na vrtnarje v okrožju Sv. Vida. V eni noči so okradli kar tri revne vrtnarje in celo po večkrat v enem tednu. Vrtnarji so celo zrno trpeli zaradi pomanjkanja, ker vsled mirza niso nič pridelali.

Seda, ko bi si kaj opomogli — pa šim kraje dajo uprvi vsi, kar bi bilo moč govoriti. To talvine se večina niti ne pričujajo varnostnim organom, ker bi to ne koristilo. V predmestjih se smarēt ne vidi v nočnih urah niti senca kdakega redarja! In vendar ti sveti vrtnarji plačujejo razne davke in pristojbine ter so meštani in državljani, za katere bi moralo redarstvo malo bolj skrbeti. Ni namreč najhujše, da odnesejo tatovi nekaj zelenjave; najhujše je v tem, da pokvarijo cele gredice, tako da mora kmet na novo kopati in sejati. Neverjetno se zdi, da so tatovi padli tako nizko! Brezdelje in pomanjkanje jih je pritrlo do krajejo celo petišilje, solato, radič itd.

Tomaz Mervic je šel k vojakom v maju 1915. Dodeljen je bil 27. domobranskemu pešpolku. Pozneje je bil premeščen k 9. hovevskemu regimentu (M. kir. 9. H. gyalogezred 13 szad), s katerem je odšel na fronto (vojna pošta štev. 70). Zadnjikrat je pisal 13. 6. 1916. Kdor o njem kaj ve naj to sporoči družini Mervic v Gorici, ulica Seminaru, ali našem uredništvu.

Kdo je našel? V ulici Arcata se je izgubila pretekli teden listnica z nekaj denarja. Kdor jo je našel, je naprošen, da jo prinese upravi našega lista, da se izroči lastniku. Najditelju je lastnik listnice zagotovil primerno nagrado.

Iz tržaškega življenja

Baroni v glaci-rokavicah. — Sleparija za 250.000 lir. V zadnjem času je prišlo vitez Falkoniju — vodji policijskega komisariata v ulici della Sanità — na uho, da krozi po našem mestu štirje pretrano elegantno oblečeni gospodje, ki se predstavljajo po restavracijah in kavarnah prvega razreda za barone. Vitez se je začel zanimati za omenjeno aristokracijo. Tedaj je izvedel, da imajo ti baroni vedno polne listnice denarja, katerega zapravljajo na zelo lahkomiseln način: pijejo, oziroma se silijo piti najdražji šampanjec, na izlete se vozijo v luksuznih avtomobilih, v gledališčih sedijo v prvih ložah itd.

Naši baroni so se zabavali po mestu brez skrbí. Med tem časom so pa prihajale na policijo ovadbe o sleparijah, katere izvršujejo štirje baroni na zelo prebrisan način. Kdo so ti štirje žlahtni gospodje? Policia je uvedla stroge preiskave in je ugotovila, da so izvrševalci sleparije zgoraj omenjeni štirje »baroni«. Ko je prišlo »baronom«, — ki so imeli svoje vohune, — na uho, da jih išče policijsko oblastvo, so se začeli skrivati. Ker pa je postajala zadeva čedalje resnejša, se je podal eden izmed »baronov«, in sicer Sante Tommazzetti, rodem iz Rima v Rim, kjer je ponaredil več potnih listov za v Nemško Avstrijo. Par dni pozneje je prišel Tommazzetti nazaj in je razdelil ponarejene potne liste, ki so bili mojski izdelani, tovaršem soplečnikom. Izvedeli smo, da so hoteli »baroni« včeraj pobegniti v Nemško Avstrijo, boječ se, da bi ne padli v roke pravice. Toda k sreči so jih vendarle prišli. Omenjeni štirje »baroni«, in sicer Sante Tommazzetti, Vincenc Pasalici, Biancato Mihal in Viktor Giurianti, so bili aretirani včeraj ob prvih jutranjih urah v nekem stanovanju v ulici SS. Martiri št. 23. Nadalje je policija za petami še dvema ali trem »baronom« ki so solkrivi. Vsa ta aristokracija je bila že neštetokrat predkazanova.

Grede sleparije nismo šle v stanu natančno poročati, ker drži policija stvar tajno, da ne izgubi potom časopisja sled za nadaljnje preiskave. Dosedaj vemo le to, da so omenjeni tički osleparili potem ponarejenih čekov nekatere tukajšnje bančne zavode za nad 250.000 lir.

Vreča kave. Včeraj ob prvih jutranjih urah so bili aretirani v ulici Miramar trije možkarji, in sicer Anton Nicolosi, Fran Matzen in Josip Pauletich. Vsi trije so bili aretirani, ker so se mučili z vrečo kave, katero so malo prej izmaknili iz nekega vagona, ki je stal na južnem kolodvoru. Trojica počiva v zaporu Coroneo.

Nesrečnica, ki se je hotela vreči skozi okno. Včeraj zjutraj je nenadoma zblaznela Antonia N., stanujoča v zgornji Carboli. Tedaj se je hotela vreči skozi okno. Ob pravem času so jo zapazili domači in so jo rešili. Pozneje so jo odpeljali v opazovalnico v mestni bolnišnici.

Dopis iz Ročinja. (Narodni zločin župana). Zgodilo se je v naši občini nekaj tako nezasišane, česar ne bi verjel tudi najpodejši, vsa ga zmožen človek. Hujše je to kot umor, kar se je zgodilo, kajti dotični je hotel umoriti naš zavedni narod, pristojno za nesrečno občino. Ali čuje raje od začeta.

Ze same občinske volitve niso potekle pri nas prav mirno. Ker pa smo si mislili, da je pač povsod enako in da je to le mimo grede, nismo hoteli do spraviti v javnost, posebno pa, ko so se duhovi po volitvah pomirili. Ali kakošna razočaranja: za obč. predstojnika je bil izvoljen človek, kateri je potem hotel prodati svoje podložnike (sicer žalibog ne vemo za katero ceno) s tem, da je zaporil na lastno pest pri Civ. Komisariatu v Gorici, naj se pošlje v Ročinj ital. učitelj. g. Figlioli, kateri je bil po prihodu ital. čet k nam v tukajšnji občini agent. Cela občina se še dobro spominja njegovega vladanja in njegovih dobrot.

Naredimo dobesedno tekst prošnje, ki jo je nesel g. Zupan v Gorico: »Comune di Ronzina. No. 232/22.

R. Commissariato Civile Distretto Político Gorizia.

Questo Consiglio Comunale riunitosi in seduta regolare:

- 1) visto il parere del paese,
- 2) conosciuta la personalità del signor maestro Italiano Figlioli Nicolo, attualmente dimorante in Caporetto,
- 3) sapendo che il suddetto Maestro conosce la lingua slovena benissimo (sic!)
- 4) Riconoscendo ancora che il detto Maestro potrebbe sostenere nel comune suddetto la funzione di Maestro Sloveno Italiano decide: Chiedere al on. Commissariato che il detto maestro fosse inviato definitivamente in questo Comune: dove fara il suo dovere nella lingua che a lui piaccia (!)
- Il rappresentante del Comune, Sindaco: Dugar.

Ali si morate predstavljati hujšega vnebovijajočega greha? Izginiti iz občine slovenskega učitelja in privleči tujca, zaigranega Laha, kateri naj bi poučeval naše otroke slovensko-italijansko in celo še v našem jeziku, ki se bo njemu zjubil!

Vsa naša slovenstva, da se za tak prestopak mora odlojevati pred sodiščem in da mora dobiti krivico zamolčan kazen. — G. župan se je hotel spetobitoma pred občinstvom zagovarjati, češ da on nekaj podobnega sploh ni poslal v Gorico (svo, dokaz namre vsoiti) Ali ko se je z gotovostjo dogladlo, da se v resnici nahaja ta dopis pri komisariatu v Gorici in g. župan ni mogel več tajiti in se je bilo celo bati, da bi se ljudje defansko nad njim znesli, tedaj ni vedel ubogi moč drugzga storiti, kakor da je sčkal v nedeljo 19. t. m. sejo obč. svetovalcev, da se opraviči za svoj nedolžni čin. —

Seja je potekala precej burno; na hodniku se je zbralo precej občinstva. — Otvorilvi sejo je g. župan zahteval, da bodi seja tajna, ali obč. svetovalci so glasovali proti temu, tako da se je vseeno javno napravljalo.

Obč. svetovalec g. Mahnič je nato vprašal, naj se pokaže protokolna knjiga, da se vidi, ali se protokola številka onega dopisa ujema. Svede se ni ujemala, ker je prvi dokaz županove krivde — falsifikacija, in ob enem dokaz tajnikove nedolžnosti. — Nato je obč. svetovalec g. Perše pričel s čitanjem gotomenejnega dopisa in nato stavlil vprašanje, ali so res bili obč. svetovalci zbrani v to svrhu v seji in ali so glasovali za oni predlog. Svede so svetovalci energično protestirali in izjavili, da oni o kakšni seji v tej zadevi sploh ne vedo. Občinski svetovalci so glasno in ogorčeno protestirali, za kar so se jim zahvalili njih volivci.

G. župan je nato vzel besedo in se začel zagovarjati, češ da on sploh ne ve, kaj je podpisal, da je bil od g. učitelja Figliolija osleparjen; da on sploh ne zna ne pisati ne brati italijanskega etc. Vseeno pa je izjavil, da bi bilo dobro, če bi g. Figlioli prišel v Ročinj, ker bi imela občina le korist od tega: imeli bi dobrega učitelja italijanskega, dobrega tajnika in neobhodno potrebna je tudi njegova žena (ona je namreč Ročinjka) kot — babica.

S hodnika iz občinstva so se ves čas njegovega »govora« slušali medčeki. Ko pa je končal s prav milim v srce prodirajočim glasom, naj mu odpuste in da ne bo nikoli več (kakor mali ki je kradel hruskel), tedaj pa je nastal grozen hrup, vpitje in življenje v vrstah poslušajoče publike, in šele groznica g. župana, da pokliče orožnike je pomirila razburjeno ljudstvo. Mislim, da je občinstvo s tem dalo zadostno izraza svojemu ogorčenju.

Na žalost je seja končala tako, da so se obč. svetovalci udali njegovim prošnjam v toliko, da so mu dovolili rok 20 dni t. j. do 7. aprila, da lahko povleče ono prošnjo nazaj. Pa kako bi se ne umislili naši obč. očete ubogega grešnika, ko je vendar obžaloval svoje dejanje in tako milo prošil odpuščanja. S tem mislijo torej naj bo vse pozabljeno!

In vi, občani, kaj poretete na to? Ali mislite, da bo naša občina s tem oprana pred svetom, ako bo imela tudi naprej takega človeka na svojem čelu? Pomislite, preuderite in dajte! Kajti če ostane pri tem, se je res bati, da bo Ročinj, nekdanj ena izmed najzvednejših vasi v naši lepi dolini, postala taborišče sovražnikov-potujevalcev. Izbiteble plevel, ki se je vsejal na vaše grede, še pravočasno! — Eden izmed mladih občanov.

Iz Kamenj. Cvetka na grob g. Josipu Crnigoju. Dne 20. t. m. je umrl v Kamenjah pri Crnicah v vipavski dolini g. Josip Crnigoj v starosti 83 let.

Pokojniki se ni bavil s političnimi boji, ali bil je znan širom vipavske in goriske doline kot vesten mož in knjigovez in po svojem blagem in plemenitem značaju. Njegova miloljubnost ga je omilila vsakomur, kdor ga je poznal.

Vzgojil je svoje otroke v narodnem duhu. Sinovi in hčere so znani glede svoje narodne zavesti. Henrik in Franjo sta ugledna duhovnika, sin Karol je na domu, Roman in Josip sta trgovca v Kamniku v Jugoslaviji. Istotako so zavedne tudi: hčerke Marija poroč. Vrlovec, Anica poročena Bratina in Pavla poroč. Vodopivec. Krasen spomenik si je blagi pokojnik zgradil v svojih otrocih, kateri bridko žalujejo za dobrim in skrbnim očetom.

Ali pustil si dragi Josip še nekoga, kateri se ne bude mogel utolažiti vsled Tvoje izgube? In to je Tvoja dobra in blaga družica, vestna in plemenita soproga Marija rojena Stopar, ki ti je bila 52 let desna roka ter ti je pogumno in vztrajno stala o bstrani. — Ti, dragi in dobri Josip, počivaj v miru v Tvoji domaći slovenski zemlji, ki si jo tako ljubil! Ti draga in dobra Marija pa vedi, da součinstvujemo vsi s Teboj v Tvoji težki boli! — Skrinjar Marija.

Vrtojba. Kolesarsko društvo »Vrtojba« v Vrtojbi naznanja, da se je za dirko 17. aprila izpremenila dirkalna cesta za seniorje takole: Vrtojba, Bitje, Volčja draga, Prvačina, Dornberg, Rihemberg, Manče, Vipava, Ajdovščina, Križ, Crnice, Sempak, Ajčevica, Rusa hiša, Sv. Peter, cilj Vrtojba. Druge dirkalne tekme se bodo vršile, kakor je bilo že v »Edinosti« z dne 12. marca objavljeno.

Dirkačem zmagovalcem seniorjev so zagotovljena krasna darila: dva zlati svetinjini in

PODLISTEK

KAPITAN MARRYAT

Leteči Holandec

Velika težava je obstojala tudi v tem, ker niso imeli nikakega sidra, ker so vsi taki predmeti ostali v čolnih. Filip je stavlil mornarjem predlog naj vsak zase vse svoje dolare v posebno vrečko, ki bi jih potem skupno privezali na vrvi; ta utež bi gotovo pripomogla, da bi brod vsaj eno noč kljuboval toku in potem bi bilo upanje dospeti drugega dne na obrežje. Toda o tem predlogu niso hoteli vedeti ničesar, kajti nikdo ni hotel oddati svojega denarja. Ne, ne — norci, raje so hoteli umreti najbednejše smrti. Filip in Kranc sta večkrat ponovila svoj predlog, ali vedno zaman.

Ves ta čas pa Amina ni izgubila poguma in s tem dokazala svojemu soprogu, da mu je v nesreči zavzatočta zvesta, vdana in tolažeča kot v sreči.

»Ne obupa, Filip!«, je dejala, »saj si bova zgradila v senca onega dreva kočjo in prezidval del, če ne odo poslednje dni svojega življenja v morju. Kajti kdo nas bo nikoli presentil v teh samotnih in nedostopnih krajih?«

Schriben se bil mirnega in akrosnega vedenja, mnogo je govoril z Aminom, sicer pa z nikomur drugam. Sploh je bil videti še bolj naklonjen Amini kot prej. Bil je pri njej in jo čuval; tudi je čisto opazila Aminu, če se je ozrla nanj, da je njegov izraz bolsten in pomilovanja poln, česar ga ni nikoli smatrala za zmožnega.

Štiri srebrne svetinje, zraven tega še darovi naših naših vrst. Zmagovalcem juniorjev bodo za nagrado: 1 zlata svetinja in štiri srebrne. Zenski dirki je krasno darilo: zlati prstan s monogramom našega društva. Maksimalni čas za seniorje je določen 40 minut po prvemu došlemu dirkaču. Za juniorje 30 minut po prvemu došlemu dirkaču. Maksimalniki dobio krasno diplome.

Iz Sežane. Društvo dramatičnih diletantov v Sežani je privedlo minulo nedeljo Anzengruberjevega »Krivoprišežnika«, narodno igro s petjem v treh dejanjih (7 slikah). Z velikim zanimanjem smo pričakovali predstavo in smo bili jako radovedni, kako bodo naši diletantje rešili svoje vloge. Ne da bi pretiravali, lahko že sedaj rečemo, da so igrali nad vse pričakanje zelo naravno in gladko. Opažalo se je, da so se vsi igralci brez izjeme z ljubeznijo poprijeli tega važnega prosvetnega delovanja in med seboj kar tekmovali. Naslovno vlogo Krivoprišežnika je igral g. Mileš, kateri je bil od pričetka pa do konca igre kos svoji težki nalogi. Podal nam je Krivoprišežnika naravno, brezhibno; maska izborna. Njegovo prednašanje je dosego višek v tretjem dejanju, za kar ga je občinstvo obdarilo z živahnim odobravnem. Veronika, v rokah Bizjakove, je prišla do popolne veljave. Izrazita igra, nobene zadrege in ljubka v zahtevanju svoje pravice. Le v zadnji sliki bi moral biti njen glas bolj prisrčen in manj deklamatoričen. Kmetovec — g. Štofla je dobro pod bogatega kmetia in bil do konca igre na svojem mestu. Krivoprišežnikovega sina Frana je igral g. Kocijan. Po prvem negotovem nastopu se je proti koncu igre bolj živlval v svojo vlogo in tako pripomogel h gladkemu poteku igre. G. Brcar je nastopil v vlogi Antona, Kmetovčevega sina. Njegova igra se nam je zdela preveč mrzla. Fant, kateri ima kar dve nevesti, bi moral biti živahnjejši. Zidarko, krčmarico pri Lahu, je prav dobro pogodila gca. Kubičeva, kateri je bila obenem dobra stara mati in »brezbožna« krčmarica. Želimo jo videti še večkrat na odru. Omeniti nam je treba še velikega hapca, g. Ozbiča, kateri nas je v svojo igro popolnoma zadovoljil. Jakob, g. Pirjevec je splošno ugajal bodisi v maski kakor tudi v nepretirani igri. Da bomo izdatneje mogli oceniti njegovo igro, ga želimo videti v kaki večji vlogi. Vsi drugi v manjših vlogah od Nosanke (gca Gerbec) in Marjane (gca Rebec) pa do Jurčka-bebca (g. Čeh) so po svojih najboljših močeh pripomogli k tako dobro uspehi igri, kar je v veliki meri za sluga pozhrtvovalnega režiserja g. Jerine, ki je tako skrbno priredil to prvo predstavo. Scenerija prirejena nalačš za to igro prav čedna. Med sliki in slika nas je zabavala »Kraška vila« s izbranimi kosti igranimi na pihala. Občinstva vse polno, ki je s pazljivostjo sledilo igri, razen par izjem, ki so s svojim smehom v najbolj tragičnem trenutku motili pazljivega poslušalca in ne v manjši meri igralca na pozornici. Želimo, da se prihodnjič nekaj sličnega ne pripeti več. Za lepi užitek so poslušalci igralcem, posebno na koncu, burno ploskali. Led je prebit! Društvo dramatičnih diletantov v Sežani je lahko ponosno na ta prvi uspeh, kar naj mu bo v spodbudo k nadaljnji težki poti. Občinstvo, katero zna ceniti resno stremjenje naših diletantov, bo prav gotovo v še večji meri posečalo prihodnje predstave. M. P.

Nabrežina. »Javna ljudska knjižnica v Nabrežini« vabi vse svoje člane k rednemu občnemu zboru, kateri se bo vršil v nedeljo, dne 26. marca t. l. ob 14. uri v prostorih »Občno-nad. šole« v Nabrežini.

Bovec. V Bovcu priredi v nedeljo, dne 26. marca t. l. pevsko društvo »Rombon« v dvorani garaje društva S. A. P. burkotrojčjanko »Kinematograf« ali »Martin Smola«. Začetek točno ob 8. uri zvečer. Odbor.

Marija, sestra, Ana Sever, vaukinja ter družini Sever in Debella. 166

Andrej Furlan posestnik

po dolgi in mučni bolezni, v 84. letu, 21. t. m., ob 5 pop., izdihnil svojo blago dušo. Pogreb se bo vršil v četrtek, 23. t. m., ob 3 pop., iz hiše žalosti Sv. M. Magd. sp. št. 515 na škedenjsko pokopališče. TRST, 22. marca 1922.

Te liste rabi županstvo v svrhu sestave seznama občanov, ki zadobijo italijansko državljanstvo po polnem pravu.

Za župana: Ivan Mrak.

Mali oglasi

SLANIKE, polenovke, slane ribe, sardine, se prodajajo v skladišču, via Tavarnella 3. 574

ZUPANSTVOMI Vse občine, ki bi potrebovale bodisi kako pisarniško ali drugo moč, so naprošene, da javijo to na pošti predaj št. 99 v Trstu (Trieste 7, Casella 99). Na razpolago je več sposobnih moči. 571

SPALNA SOBA, masivna in bela kuhinja se prodata v Via Udine 1, pritičje. 574

150 KOS, kranjske oblike, iz najboljšega materiala, po 9 lir komad in 18 q moke za krmo po L 84 q Zuzzi, kavarna Miramar od 12 do 1 ½. 576

KRAVA s tecom, stara 6 let se da v nedeljo ob 2 popoldne v Gropadi št. 63 na dražbo, Istotam se da potom dražbe v najem zemljišče. 572

MLADENIC 26 leten z majhno hišo, 6 tisoč lit premoženja, bivajoč v Goricah pri Divaču, želi znanja v svrhu ženitve z dekletom, ki bi vzdrževalo premoženje. Pojasnila se doba v Divaču št. 23. 573

IVAN KACIN, Gorica, Via della Croce 10 (za Kornom), izdeluje vsakovrstne hormonije za pevsko društva, cerkve itd. popravila in uglašuje orglje in klavirje. Prodaja tudi na obroke. Zahtevajte cenik. 388

POZOR MIZARJI Vsačvrstni furnir krnise se dobivajo pri Ivanu Kacinu, Gorica, via della Croce 10. Pošlaja tudi po pošti. 389

CREME za olešanje kože, proti lišajm, mila, toiletne pripomočke, parfume pripravoka lekarna v Il. Bistrici. 28

NOVE POSELJE L 70.—, vzmeti 55.—, žimnice L 45.—, volnene L 90.—, Nočne omarice, umivalniki, chiffonniers, spalnice itd. po zmernih cenah v ul. Fondèria 3. 44

SPALNE SOBE, masivne, bukove za L 1500, hrastove, jesenove, mahogonjve, orehove itd., kuhinje za L 900, stolice za vrt iz trdega lesa po zmernih cenah, v skladišču via Udine 25. 569

ZLATO in srebrne krone plačam več kot drug kupci. Albert Povh, scar, Marzini 46 (v bližini drvenega trga). 10

PRIPOROČA se dobroznana bravnica Josip Jerman, Trst, ul. XXX Ottobre 14. 15

NOVE POSTELJE iz trdega lesa L 100, vzmeti 55.—, žimnice 40.—, umivalniki, nočne omarice, chiffonniers, spalne soobe od L 1900 dalje. Fondèria 12, I. desno. 25

KRONE srebrne in zlate, plačujejo po najvišjih cenah Pertot, Via S. Francesco 15, II. 19

POZOR! Srebrne krone, zlate, platin in zobovje po najvišjih cenah plačuje edini grošist Bellei Vita, via Madonina 10, I. 14

UBIRALEC in popravljavec glasovirjev in harmonijev. Pečar Andrej. Trst, via Coroneo 1. V. nadst. 17

CUNJE kupujem po 30, staro Zelezo po 20, Skladišče via Solitario 14. 57

SVINEC mehek (olovo) kupujem vsako množico. Naslov Kuret, Settefontane 1. 195

SREBRNE KRONE plačujem po cenah, ki jih drugi ne premorejo. Pondares 6, I.

Županstvo Tolmin

pozivlja vse v to občino pristojne, a izven iste živeče osebe, da predložijo tukajšnemu občinskemu uradu najkasneje do 15. aprila t. l. družinske liste izstavljenne od občinskega (župnijskega) urada one občine, kjer sedaj bivajo.

Te liste rabi županstvo v svrhu sestave seznama občanov, ki zadobijo italijansko državljanstvo po polnem pravu. 160

Za župana: Ivan Mrak.

Potri neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš preljubljeni brat, ded in praded

Andrej Furlan

posestnik

po dolgi in mučni bolezni, v 84. letu, 21. t. m., ob 5 pop., izdihnil svojo blago dušo. Pogreb se bo vršil v četrtek, 23. t. m., ob 3 pop., iz hiše žalosti Sv. M. Magd. sp. št. 515 na škedenjsko pokopališče. TRST, 22. marca 1922.

Marija, sestra, Ana Sever, vaukinja ter družini Sever in Debella. 166

Te liste rabi županstvo v svrhu sestave seznama občanov, ki zadobijo italijansko državljanstvo po polnem pravu.

Za župana: Ivan Mrak.

da bo do tega prišlo in sem prihranila vodu in prepečenec. Tu so štiri steklenice — pih Filip, odleglo ti bo.»

Filip je pil in bil res nekoliko čilejši, kajti kajti razburjenost ga je zelo težila.

»Hvala ti, Amina, hvala ti, najdražja! Boje se počutim. Moj Bog! Kdo bi mislil, da žive taki norci, ki v tem pomanjkanju — bolj cenijo denar kot kapljico vode!«

»Spet je nastala noč. Na brezmesnem nebu so blesketele zvezde in ob polnoči je Filip vstal, da bi pri krmlu nadomestil Kranca. Po navadi so polezli mornarji po vsej konch in kotih splava, zdaj pa je večina ostala spredaj. Filip je ravno zapadel v mučne misli, ko je začel od spredaj vpitje in borenje in Krancovo klicanje na pomoč. Zapustil je krmlu in priteklet s sabljo v roki in našel Kranca na

Dornberg, Društvo »Naprej« v Dornbergu priredi veliko spomladansko veselico z igro »Razvaline življenja« dne 23. aprila 1922. Spored se pričeli pravočasno.

Medana. Kakor je bilo naznanjeno že meseca februarja, priredi »Izobraževalno društvo« v Medani na velikonočni ponedeljek 17. IV. veselico-tabor. V dopoldanskih urah bo slovesno blagoslovljenje novega društvenega odra. Popoldne sprejemanje gostov na veselilnem prostoru pred slavolokom. Nastopi več društvenih zborov z različnimi pesmi. Domači mešani zbor bo zapel s 40 pevci Schvabovo »Dobro jutro« s spremljevanjem orkestra. Tudi za zelo zabavno igro je preskrbljeno, in sicer se bo predstavljala »Rodoljub iz Amerike« z raznimi kupletji. Bliznja društva se naprošajo, naj ne prirede tega dne nikakih vesellic. Društva, ki bi želela sodelovati in niso dobila za to povabila, naj sporoče »Izobraževalnemu društvu v Medani«, s kako pesmijo bi želela nastopiti, zraven besedilo pesmi in število pevcev, ki se udeležijo.

Vesti iz Istre

Iz Podgrada. Tukaj pri nas dela vsak, kar hoče posebno pa, če zna par besed italijanskega jezika. Imamo v našem kraju nekoliko »strastnih lovcov«, ki pa ne hodijo na divjačino s puško in s psi, temveč trojijo po naših njavah in travnikih trup strilnih. Strup nastavljajo baje liscam. V ta namen mečejo zastrupljene ribe povsod okoli vasi. Take zastrupljene ribe so se našle tik pred vasio v razdalji samo kakih 200 metrov. Ljudstvo je vsled tega vznemirjeno radi nevarnosti, ki preti otrokom in pa tudi živini. Posebno pa se prav lahko zastrupljuje otroci, ki jih stariši pošiljajo v polje nabirat krmo za prašiče. Prav lahko najdemo kako tako ribo, jo spečejo in nič hudega sluteč pojedjo. Nesreča je s tem že gotova. Opozarjamo na te »lovce« tudi oblastva. Ljudstvo ima pravico do mirnega življenja in varnosti v svojih domovih in na svojih posestvih.

DAROV!

Za narodno obrambni sklad je nabrala g. Metoda Kristančič v Višnjevku na svatbi g. Franca Marinča 55 lir za »Nos«. Iskrena hvala! (Denar je pri pol. dr. Edinosti).

V počenščje spomina pok. dr. Josipa Červenca darujeta Tončka in Ludvik Modic L 50 za otroški vrtec pri Sv. Ivanu. Denar hrani upravništvo.

Književnost in umetnost

»Mladika« razpošlje tistim, ki naročnine še niso plačali, poštne nakaznice po pošti, da jim s tem olajša plačevanja. Tretje številke oni, ki so s plačilom zaostali, ne dobe več. Kdor lista ne naroči, naj ga vrne. Opozarjamo na glabeno prilogo z dvema skladbama.

KNJIGE »GORISKE MATICE« ZA L. 1922.

1. Vsebina koledarja. Koledar je ena najpriljubljenejših knjig našega kmečkega ljudstva: vse leto ga prebira, nasvetov išče v njem in zabave, vprašuje ga po vremenu, po pristojbah itd., skratka, njegov hišni prijatelj je. Zato pa mora ustrezati vsem željam in vsem potrebam.

Z velikim zadoščenjem sem opazil, da je letošnji koledar tudi vsebinsko mnogo boljše od lanskega. Prevesem se je število sodnikov pomnožilo, kar ga naredi raznovrstnejšega, prikljubljivejšega. Od poučnih člankov pričuje dr. Egidijs spomin na pok. škofa Mahničja, ki se ga omejuje skoro izključno na življenjske podatke in vse premalo povdaja etično-kulturno plat te »najslabše osebnosti kulturno političnega življenja Slovencev od zatona XIX. stoletja«, kakor pravi nekje dr. Prijatelj, moža, ki je vzburkal do dna ves naš narod in razvezal v njem bogate moči na vseh poljih našega snovanja in udejstvovanja. Zanimivi in poučni so sestavki o »Beneških Slovencih«, o »Koroških Slovencih v Julijski pokrajini«, o »Steklarstvu na Gorškem«. Lep, poln ognjene navdušenja je Vodopivec članek »Nekaj o petju«, ki naj pozivi k novemu življenju naša pevska društva. Z ganotjem bo naše ljudstvo bralo poročilo o vstajenju Sv. Gore, tega našega narodnega svetišča in izredno dobrodošli so »Socialni nauki za našo dobo« v poljudni in strajni obliki. Hvaležne bralce bodo našli važni članki: »Spremembe obnove državnega zakona«, »Na kakšen način se da zvišati do sedaj pridelovana množina poljskih pridelkov?« in »Kaj je pripovedovala jablana?«

Manj, mnogo manj sem zadovoljen z leposlovnim delom koledarja. Razen dvoje prijetnih kramljanj Ivo Sorlija in Damirja Feigla in zanimivega spisa S. Gregorčiča »Govoroči bankovec« (škoda, da urednik ni povedal, kje ga je dobil), je ostala proza brez vsake literarne vrednosti in bi brez škode lahko izostala. A tudi pesmi so zelo šibke: ako izvzamem dvoje, troje pesmi Franceta Bevka in prevod Gradnikov »Kosovska devojka« je vse drugo več ali manj pogrtečena verzifikacija do kosti obrabljenih motivov brez notranjega doživljanja. Ugodno napako vidim v tem, da smatramo pesmi kot nekat »zmašilo«, ki naj pokrije vse »lunknje«, da ne bo »prazno«. Tako se je zgodilo ubogi Muzi na str. 46, 50, 54 in 64. Drugod so pa tako silačne skupaj, da jih človek z muko prebere. Pesmim je treba dati kar največ prostora in različne, večje črke od spisov v prozi. Dve, kvečjemu tri na eno celo stran, če mogoče primerno, lepo vneto — šele tako se morajo uveljaviti in nuditi užitek.

Se glede tiskarske tehnike bi nekaj pripomnil. Predvsem niso naslovi v nikakem soglasju z lepo začeto črko Bukica. Vse premajhni so, prenevolični in utrujajo. Drugič je na 90tih straneh slinjeno preveč, veliko preveč tvarine, da koledar ni pregleden in malokatera stran ujame naš dobrohotni pogled. Želja urednikov je bila podati kar največ in kar največje, toda veruje naj mi, da če bi črtal tretjino prispevkov in pustil ostale malo več razmah, bi bil koledar neprimerno boljše in lepši.

To sem bil dolžan povedati iz ljubezni da stvari in do resnice. Pregledoko se zavedamo vsi velikega pomena in težke naloge »Goriške Matice« da bi jo hoteli podcenjevati. Rekel sem že, da so pleča enega samega moža, čeravno razpolaga z bogatim znanjem in zelo energijo, vse presibka za tako ogromno delo. Rešitev vidim v tem, da pritegne v odbor »Goriške Matice« vse naše boljše pisatelje in pesnike, ki naj združeno dvignejo našo novo »Mohorjevo družbo« na ono višino, ki jo lahko doseže v neizmerno korist vsega našega naroda v Primorju. Vsa skrivnost mogočnega razmaha leži v smotrni organizaciji dela in moči,

ki jo oživlja nesebična ljubezen do kulture in do naroda. »Goriška Matica« tvori prvi korak k taki organizaciji duševnih sil in to je neprecenljiva zasluga dr. Pavlice. Treba je le, da se stredo okoli te točke naši književniki, pesniki in pisatelji in ni več daleč dan, ko bo »Goriška Matica« najtrdnjša in najlepša kulturna stavba našega, vedno višje stremečega naroda ob Adrijii.

Ker sem že predolg, naj ostali dve knjigi omenim le na kratko. Joža Lavrenčič je v »Goriških pravljicah« podal zbirko, ki je vsa prežeta gorkega, pravilnega življenja naših gor. Iz mnogoterega verza diha pristni ton nar. pesmi, ki jo je Lavrenčič skušal objeti in preliči v svojo formo. Po trpkem razglabljanju »Devete dežele« se je vrnil v Krejski kot, prislunil k srcu rodne grude, zapri oči pred kruto sedanostjo in zaživel skrivnostno prošlost naših pradedov in jo pokazal našemu rodu v teh bridkih dneh, ko je dušo in duha uklenila materija in ju hoče zadušiti. — Zbirka povesti Alojzija Remca »Naši ljudje« ima mnogo vrlih ljudskega pripovednika, ki se je bil priljubil že s svojim »Velikim puntom«. Povesti so lahko pisane, v gladko tekočem slogu, brez pretiranih zahtev in jih bo naše ljudstvo rado in s pridom bralo.

Gospodarstvo.

OBCNI ZBOR »ZADRŽNE ZVEZE« V TRSTU.

Dne 16. marca t. l. je imela tržaška »Zadržna Zveza« svoj 11. redni občni zbor v »Delavskem konsumnem društvu« pri Sv. Jakobu v Trstu, ki se ga je poleg gostov in zastopnikov našega časopisa udeležilo 47 članic. Iz poročila načelnikstva, podanega od predsednika »Zadržne Zveze«, dr. J. Agneletta, posnemamo sledeče za naše združništvo važne misli in podatke:

»Zadržna Zveza« v Trstu je bila ustanovljena leta 1921. in vpisana v združni register pri trgovsko-pomorski sodnji v Trstu. Revizijska pravica ji je bila priznana od generalnega civilnega komisariata v Trstu 7. oktobra 1921. Z denarnim poslovanjem je »Zveza« pričela 1. junija 1921. leta ter je imela do konca 1921 L 9.465.499'48 prometa in je zaključila svojo bilanco s čistim dobičkom L 10.808'77. Koncem 1921. je štela »Zveza« 127 članic z 2014 deleži po 10 lir, ki so se deleže po svoji kakovosti na: denarne zadruge 87, konsumne 30, mlekarске 6, vinogradniške 1, stanovanjske 2 in mlinarske 1.

Vse pri »Zadržni Zvezi« včlanjene zadruge štejejo okoli 50.000 udov: impozantno število, ki prica pri danem številu našega prebivalstva v Julijski Krajini, kako močna je na tem ozemlju združna organizacija.

Ogromno delo je izvršila »Zadržna Zveza« v Trstu na polju urejanja knjig in sestavljanja letnih računov svojim članicam. Tudi med združništvom je vojna rušila in delo desetletij je bilo par mesecev po končani vojni razdejano. Večina »Zvezinih« članic ni bilo med vojno v stanu niti sestaviti in zaključiti letnih računov, niti imeti občnih zborov. Ko je nastopila tržaška »Zveza« in prevzela obupno dedščino zadruge brez denarnih sredstev, brez zadostnih delavskih moči, zlasti po deželi, ni našla kot gomilo že leta in leta neurejenih knjig. — Bile so zadruge, ki od leta 1912. naprej niso imele letnih računov. Njeno delo je bilo težje nego delo zadruge »Zveze«, ki ustanavlja zadruge. In vendar je »Zveza« z vkljeno vstrajnostjo in požrtvovalnostjo v kratkem času svojega obstanka urenila in zaključila svojim članicam vse knjige, delo, ki se ni izvrševalo le na licu mesta, ampak tudi v »Zvezinem« uradu, izven uradnih ur. To delo je plod 122 od »Zveze« obavljenih revizij. S tem je »Zveza« še pravočasno zaprečila oblastveno likvidacijo marsikatero zadruge po deželi, zlasti po Istri. Kaj to pomeni, bo znal ceniti vsaj oni, ki ve, kaj je prisilna, nepričakovana likvidacija združnega podjetja zlasti onega z neomejeno zavezjo.

Med vojno so se v zadrugah Julijske Krajine, in to po onih predelih, ki niso bili direktno prizadeti od vojnih operacij, zbrale svote denarja, kakršnih niso zadruge poprej nikoli vidle. Ne le, da je kmetsko prebivalstvo poplačalo svoje dolgeve, ampak je tudi v izobilju nalagalo denar. Zadržna disciplina je silila zadruge, ki so bile organizirane pri zvezah izven dežele, da pošiljajo ta denar na Kranjsko. Ko je prišel polom, ko je bila Julijska Krajina odsekana od bivše Avstrije, so bile tudi primorske zadruge odsekane od svojih združnih central, in kar je usodepolno: tudi od svojega denarja. Preko 23 milijonov kron je ostalo v Jugoslaviji. Njih prevoz v svrhu zamenjave v lire je bil državno prepovedan in ta denar je ostal izključen od zamenjave, to pa popolnoma brez vsake krivde naših zadrug. In te naložbe oustran sedanje meje in vojna posojila so članicam »Zadržne Zveze« odtegnila okoli 20 milijonov kron ali 12 milijonov lir suhega denarja. Zato je bila druga poglavna naloga »Zveze«, da preskrbi svojim članicam nujno potrebni kredit, jih ohrani pri življenju in pomore prestati denarno krizo, v katero so zale vsled povojnih dogovok in vsled naložb preko meje. »Zadržni Zvezi« se je v tem času klub denarni dražnji in pomanjkanju denarja posrečilo zbrati toliko sredstev, da je mogla pomagati svojim potrebnim članicam in da je preprečila marsikak preteč polom. Obrestna mera danih posojil se bo morda zdelala na prvi pogled nekoliko visoka, ali pri današnji denarni dražnji, kjer je treba plačevati obresti po 10%—12% in še več, ni 7% obrestna mera visoka, tem manj, ko mora »Zadržna Zveza« vsled konkurence bank plačevati prav visoko obrestno mero za vloge, če jih hoče dobiti.

»Zadržna Zveza« je sicer trda pri dovoljevanju posojil svojim članicam, ali s tem hoče ostati trdna sama. Le močna, na solidni, čvrsti podlagi zgrajena »Zveza« bo mogla biti za ves čas tudi močna opora svojim članicam. Le zdrava matica bo v stanu ohraniti zdrave članice okoli sebe!

Glavni princip »Zadržne Zveze« pri dovoljevanju posojil so: varnost, potreba posojila ter mobilnost »Zvezinega« kapitala. Zato je potrebna močna rezerva razpoložljivega denarja, kajti danih posojil ne bo mogoče v kratkem roku izterjati. Načelnikstvo pričakuje, da te od razmer diktirane previdnosti ne bodo odobravalne le aktivne članice, ampak tudi one, ki pri »Zvezi« iščejo kredita, ker gre za to, da je temelj »Zveze« iz granita. Do danes je dala »Zadržna Zveza« nad 600.000 lir posojil. »Zadržna Zveza«, ki sicer sama nima naložb preko meje, pričakuje z nestrpnostjo zamenjavo naložb v Jugoslaviji, kjer imajo njene

članice še okoli 13 in pol milijona kron. To vprašanje je odprta rana našega združništva, ki je »Zadržna Zveza« klub naporom in nešteti korakom, ki jih je zato storila, ni mogla izleteti.

Ze »Zadržna Zveza« kot društvo v Trstu, ki se je bila pričela gibati proti koncu 1919. leta, je poskusila, da bi denar spravila iz Jugoslavije domov brez vsake izgube, s pomočjo carne prostega uvoza blaga iz Jugoslavije. To ni šlo vsled odpora važnih, tudi združnih činiteljev ostran meje.

V septembru 1920. je bila izročena za izmenjavo naložb prva tozadevna izčrpana spomenica vladi v Rimu. V juniju 1921. je »Zadržna Zveza« na zahtevo vlade v Rimu zopet dala na razpolago vse tozadevne podatke glede denarja preko meje. V novembru 1921. je predložila zopet novo spomenico vsem našim državnim poslancem, in v minulec januarju je prišel iz Rima glas, da je zamenjava denarja v Jugoslaviji dovoljena goriški »Zadržni Zvezi«. »Zadržna zveza« v Gorici je dosegla zamenjavo svojege lastnega v Ljubljani naloženega kapitala (okoli 1.800.000 K), do čim je denar njenih članic (okoli 3.000.000 K) še vedno nezamenjan. S tem je bil rešen le en del vprašanja. Zato se je »Zveza« takoj z novo spomenico obrnila zopet na naše državne poslance in jim predložila krvavo potrebo onih 13 in pol milijonov kron, odnosno 8.100.000 lir, ki so petrificirani v zavodih preko meje in ki jih Julijska Krajina tako krvavo potrebuje.

Kakor je bila tržaška »Zadržna Zveza« informirana, so poslanci v Rimu akcijo za zamenjavo poverili dr. Podgorniku in V. Ščeku. Zamenjava naložb v Jugoslaviji, izvršenih pred premirjem 3. novembra 1918, je nujna posledica zamenjave vahu v novih pokrajinah, ker drugače naše denarne zadruge, ki imajo denar v Jugoslaviji, ne morejo izplačevati vlagateljem vložkov po 60%. Da se to vprašanje ugodno reši, je treba skupnega nastopa vsoga našega združništva in vseh naših vodilnih faktorjev.

(Konec prih.)

Borzna poročila.

Trst, dne 22. marca 1922.

Jadranska banka	130
Cosulich	270
Dalmatia	210
Gerolimich	1430
Libera Triesteina	482
Lloyd	1289
Lussino	700
Martinolich	133
Oceania	230
Premuda	350
Tripovich	254
Ampelea	590
Cement Dalmatia	345
Cement Spalato	252

Tuja valuta na tržaškem trgu:
Trst, dne 22. marca 1922.

ogrske krone	— 240	2.45
avstrijsko-nemške krone	— 28	— 30
češkoslovaške krone	33.75	— 34.75
dinarji	24.50	— 25.50
lejci	14.25	— 15.25
marka	6.60	— 7.60
dolarji	19.35	— 19.50
francoski franki	176.75	— 177.50
švicarski franki	381	— 385
angleški funti papirnati	85.60	— 86
angleški funti, zlati	93.75	— 95.75
napoloni	75	— 76

Trgovsko-obrtna zadruga v Trstu
registrovana zadr. z neomejenim jamstvom
Ulica Pier Luigi da Palestrina št. 4, I.
Obrestuje navadne hranilne vloge po 5%
vloge, vezane na trimesečno odpoved po 5% ako znašajo 20-30.000 Lit.
po 6% ako znašajo 30-40.000 " "
po 6% ako presegajo 40.000 "

Trgovcem otvarja tekoče čekovne račune
Posoja hranilne pušice na dom.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega premoženja nad 2300 združnikov, vredno nad 50 milijonov lir.

Daje posojila na poroštvo, zastavo vrednostnih papirjev ali dragocenostf.

Uradne ure od 8—13.
Tel. št. 16-04. Tel. št. 16-04.

Ljubljanska kreditna banka
Podružnica v Trstu.
Centrala v Ljubljani.
Podružnice:
Celje, Borovlje, Gorica, Saraj., Split, Trst, Maribor Ptuj,
Delniška glavica K 50.000.000. Rezerva K 45.000.000

Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle. — Sprejema vloge v lirah na hranilne knjižice proti 3% obrestovanju na žiro-račune proti 3% obrestovanju. Za na odpoved vezane vloge plača obresti po dogovoru. Izvršuje borzne naloge in daje v najem varnostne celice.

Tel. št. 5-18. Blagajna je odprta od 9-13

Insertirajte v »Edinosti«

Zupanstvo v St. Vidu pri Ulpavi
razpisuje mesto
tajnika in organista.
Italijanščina obligatna v govoru in pisavi.
Plača po dogovoru. Nastop takoj.
(165) Zupanstvo v St. Vidu.

OLD ENGLAND
Trst, Corso Vitt. Em. 26
(nasproti zastavljalnici)

Velika izbira oblek za moške in dečke, površnikov, perila, pletenin in nogavic.

Na drobno. Na debelo.
Postrežba tudi v slovenskem jeziku

Tržaška posojilnica in hranilnica
registrovana zadruga z omejenim poroštvom, uraduje v svoji lastni hiši
ulica Torrebianca št. 19, I. n.

Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje po 4%
večje in stalne vloge po dogovoru.

Daje posojila na vknjižbe, menjice, zastave in osebne kredite. — Obrestna mera po dogovoru.

Uradne ure za stranke od 9 do 13.
Ob nedeljah in praznikih je urad zapr
Št. telef. 25-67.

RENATO LEVI MINZI
fu Alessandro
Trst, via San Sebastiano 3, Trst

Velika izbira pohištva, žimnic in vatirane odeje po zmernih cenah.

JADRANSKA BANKA
Delniška glavica L 15.000.000 Rezerve L 5.100.000
Dunaj, Opatija, TRST, Zadar.

Afilirani zavodi v Jugoslaviji: **Jadranska banka, Beograd** in njene podružnice v Celju, Cavtatu, Dubrovniku, Ercegovcu, Jelju, Korčulu, Kotoru, Kranju, Ljubljani, Mariboru, Metkovicu, Sarajevu, Splitu, Šibeniku in Zagrebu.

Afilirani zavod v New-Yorku: **Frank Sakser State Bank.**

Izvršuje vse bančne posle.
PREJEMA VLOGE
na hranilne knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje po 4%
Na odpoved vezane vloge obrestuje po najugodnejših pogojih, ki jih sporazumno s stranko določa od slučaja do slučaja.
Daje v najem varnostne predale (safes)

Zavodovi uradi v Trstu:
Via Cassa di Risparmio št. 5 — Via S. Nicolò št. 9.
Telefon št. 1463, 1793, 2676. Blagajna postuje od 9. do 13. ure.

Velika zaloga vina, žganja in likerjev
JAKOB PERHAUC
ustanovljena leta 1878
Trst, via S. T. Kydrias št. 6, telefon 2-84.

Vedno v zalogi! In po cenah izven vsake konkurence: pristen istrski tropinovec, kraški brinjevec in kranjski slivovec.

Lastni izdelki: šumeča vina kakor šampanjec, šumeči istrski refošk Lacrima Cristi in druga.

Specialiteta: Jajšji konjak in Crema marsala ter raznovrstni likerji in sirupi, kakor pristni malina-vec in drugi.

Steklene šipe
vsake vrste in mere. Prodaja na debelo in drobno. — Postrežba na dom.
Cene zmerne. Piazza Oberdan št. 3 (Hotel Europa) telefon 44-23. 22

Srebrne krone in zlato plačujem po najvišjih cenah
ALOJZIJ POVH
Trst, Piazza Garibaldi št. 2
(prej Barriera)

PREMOG
za peči in štedilnike po L 32 q, prosto na dom, plinove coker po L 40 q, drva po L 24 q.

Marsiljski strešniki. opeka.
Za velike množine cene po dogovoru.

DANIELE PILLIN, Trst, Coroneo 25
Telefon 1306.

Neprekosljivi
PALMA
gumijev podpetnik

Zastopstvo za Julijsko Krajino
Ermanno Morgenstein — Trst
Via Ugo Polonio 3

Ugodna prilika za podjetnega tiskarja.
Tiskarna brez konkurence, združena s knjigarno in prodajo časopisov, išče vsled izselitve lastnika družabnika, ki bi samostojno vodil naprej to podjetje. — Potreben kapital 60.000 lir. Naslov pri upravništvu.